

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНАТА ПЕДАГОГИКА ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА XX ВЕК.

Експерименталната педагогика е много мощно педагогическо течение. Тя се отличава с методите и средствата, които употребява за разширяване на задачите на обучението и възпитанието. Използваните методи - експериментът и научното наблюдение - спомагат за изучаването на детското развитие, за установяване на периодите на това развитие, за изясняване на зависимостта между душевното и телесно развитие на детето в предучилищна и училищна възраст, изследване на индивидуалните различия на децата по отношение на познавателните процеси.

Експерименталната педагогика се стреми да превърне педагогиката в точна наука върху основата на емпирични изследвания. Резултатите от тези изследвания са валидни и днес. Това обуславя интереса към това реформено направление, чиито корени са в началото на XX век.

ОБЕКТ на изследването е експерименталната педагогика.

ПРЕДМЕТ на изследването е състоянието на експерименталната педагогика в Европа и САЩ през първата половина на XX век.

ЦЕЛ на изследването е да се установи спецификата на реформеното направление *експериментална педагогика* в Европа и САЩ и да се установи неговото отражение в България.

За реализацията на тази цел е необходимо решаването на следните **ЗАДАЧИ**:

1. Да се разкрие същността на реформеното направление експериментална педагогика.
2. Да се изяснят възгледите на неговите основни представители в Европа и САЩ.
3. Да се разкрие влиянието на експерименталната педагогика в България и идеите на нейните основни представители.

МЕТОДИ на изследването са описателен метод и историко-педагогически анализ.

Въз основа на настоящото изследване могат да се направят следните **ИЗВОДИ**:

1. Експерименталната педагогика има за цел да превърне педагогиката в точна наука с помощта на експеримента. Главни предмети на всички експериментални изследвания са телесното и душевно развитие на детето през училищната възраст и експерименталната дидактика, която има за цел да изследва методите на обучение.

2. Представителите на това направление в Европа и САЩ разглеждат детето като човешко същество със свое специфично развитие, което преживява по особен начин общите за всички деца степени на развитие. За целта настояват учителят да познава както психологията на детето, така и душевното му развитие, за да може да го насочва в най-точния за него път.

Мойман изучава душевното и телесно развитие на детето в периода на неговия училищен живот.

За изследване на физическото развитие използва антропометричния метод, който включва следните измерения – измерване на тялото, главата, лицето и белодробния обем, издръжливостта на мускулите, остротата на зрението и слуха.

Мойман проследява развитието на отделните душевни способности като: развитие на усещанията, въображението, паметта, волята и чувствата.

Чрез своите изследвания се стреми да установи какви отклонения от средния тип се срещат в отделните деца на разни степени на развитие. Съобразявайки се с този нормален тип, определя ранно развито, надарено с изключителни способности, нормално развито дете или недоразвито в душевно и физическо отношение дете.

Мойман анализира дейността на детето при изучаването на отделните учебни предмети, като нагледно обучение, обучение по четене, смятане, правопис и др.

Едуард Клапаред предлага преподаването да бъде приспособено към душевното и умственото развитие на детето. Той разделя задачите на възпитанието на две части – изучаване предмета на преподаването и изучаване на това, на кого ще се преподава предмета.

Клапаред отделя голямо внимание на проблема за запазване здравето на детето, поставя въпроса за умората и преумората, за разписание на занятията, за правилното разпределение на почивката и умствената хигиена. Потвърждава тезата, че обучението не бива да бъде с усилие, а посредством усилие.

Клапаред търси методи за обогатяването на паметта. Изследва един от проблемите на педагогиката – умората, използва различни методи като смятане, преписване на букви и др. С помощта на тези методи изучава и влиянието на разните фактори върху появата на умората като възраст, пол, умствени способности и др.

Благодарение на своите наблюдения, статистика и експеримента В.А.Лай доказва, че педагогиката не е само изкуство, придобито от практиката, но тя е сама по себе си наука. Неговите изследвания и резултатите от тях допринасят за разрешаването на важни педагогически въпроси, за избиране на най-подходящите методи и подходи при възпитанието на децата. Великият учен разработва експериментално много разнородни въпроси като: възприемане на формите, словесните и предметните представни типове, дневните и годишни колебания в развитието на детето и др. Обобщавайки ги с други педагогически и психологически изследвания на детската възраст се опитва да докаже на теория и практика необходимостта и възможностите на експеримента, а заедно с това и да положи основите на експерименталната дидактика.

Алфред Бине заедно с Виктор Хенри разработват тестове за измерване на различните

типове памет – зрителна, памет на числата, музикална и памет за изреченията.

Едни от най-употребяваните му тестове в експерименталната педагогика са тези за изследване на интелигентността, които е съставил заедно със Симон. Чрез тези тестове те определят нормално развито, слаборазвито дете и идиот.

С тестовете за определяне на способностите Бине доказва, че децата се различават най-много по рисуване, смятане, правопис и музикални способности.

3. Експерименталната педагогика намира отражение и оказва голямо влияние върху обучението и възпитанието в България. Чрез експеримента и наблюдението става възможно да се изследва детето по отношение на отделните учебни предмети, също така и пригодността на методите, които учителят употребява при своята дейност.

Българският учен д-р Петко Цонев подкрепя твърдението, че учителят трябва да има психологична подготовка, за да разбира психологията на различните периоди от училищната възраст и по този начин да избягва грешките при обучението.

От резултатите на своите опити той извежда много важни за учителя препоръки.

Основа на паметта според него са впечатленията, усещанията и нагледите, които разделя на зрителни, слухови, осезателни, моторни и смесени типове. Цонев посочва вниманието, повторението и упражнението като силни лостове на паметта.

Основен орган за разпространение на идеите на българските педагози за експерименталната педагогика и резултатите от техните изследвания, е сп. "Опитна педагогика", което излиза под редакцията на Петко Цонев, а по-късно на Тодор Самодумов. То обогатява българската педагогическа теория с нови идеи и препоръки за училищната практика.

Днес експерименталната педагогика не е загубила своето значение, но проблемите, които е изследвала през първата половина на ХХ век, сега влизат в предмета на възрастовата и педагогическата психология, както и на педагогическата диагностика.